

Kibaaroolu menu danteeta Sekitemba, Okutoba, Nofemba niñ Nofemba karoo kono sanji 2004

Kibaari kutoolu be santo

Moodu Kante 22.12.2004

Deeda Hayidara - Kambiya kibaari safeelaa, ì ye menj faa kidoo la

Kambiya la kibaari safeelaa baa doo, ì ka a fo menj ye ko, Deeda Hayidara, moo doolu le ye a buñ nuj kidoo la, i ye a faa ñij Diisemba karoo tili 16. Hayidara be bo kañ nuj a la dookuudulaa le to talan tañ niñ kiliñ suutoo. Mennu ye wo kuu jawoo ke, moo mañ i lon foloo, bari bankoo la tankari bundaa ye ñij ne laahidi ko, ì be ì la katoo dargo ke la le ka a je ko, ì ye wo moolu muta. Bankoo la kibaari safeelaalu kafuta ñooma, ì fintita Banjunu saatewo kono ka ì la niikuyaa yitandi Hayidara la saayaa ñij na. Ì ye tiisaatoolu durj aduj Hayidara la nataaloo le be wo ñaato, aduj kooma menj be safeerij jee wo le mu, "Jumaa le ye Deeda Hayidara faa?" Ì maacita kayiroo kono, kafuta polisoolu la koridaa baa to anij bundaa, menj marata bankoo la tankoo kuwolu la. Aduj a taata fo lookun kiliñ kibaari kayitoolu menj soto bankoo kañ, wo be ì ka ì la niikuyaa yitandi ì la wo kafuñoomaa la saayaa le la.

Deeda Hayidara le taa mu kibaari kayitoo ti, ì ka fo menj ye ko *Point*. A te le mu AFP la kibaari safeelaa ti Kambiya janj, aduj a ka safeeroo fanañ ke kibaari kafoo doo le ye, ì ka a fo menj ye ko kibaari safeelaalu menu menj naanee soto.

Momodu "Justice" Daabo, Nofemba karoo tili 18

Soojaroolu ye jata kanariñ faa

Jooni, jatoo menj kanata Abuko beeyaj maradulaa, kunuñ ì ye a buñ, a faata talan saba waatoo tilibuloo. Montoroo waati woorowula ñinindiroo, menj kumaasita talan tañ nj talaa, saajini Iburahiima Tamba la ñaatonkayaa koto, menj bota Yendum Soojari Kampoo to, a ye a saabu, Jooni jeta tumoo menj na a be yaayij-yaayij na wuloo kono.

Sanji luulu keebaa Jooni kanata a la dinkoo to Teneñ lujo tumoo menj na ì ye a maaboo keejoo kono, ì si a je dookuulaalu si noo fita a la dinkoo kono anij ka yiroo tere menj be a la dinkoo kono.

Ñinindiroo ñij kono soojaroolu benta suluu furewo fee Abuko beeyaj maradulaa fajo kono. Suluu furewo be suluu woorowuloo le kono, menu kanata Teneñ lujo suutoo. Kibaaroolu ye a fo ko de, suluu naani murunta le Abuko beeyaj maradulaa to kunuñ, bari duñ fuloo menj tuta, hani saayij wolu be kanariñ wuloo kono le.

"N jikita ko, ñij sulu fuloo be muruñ na le nj konkoo dunta ì la", kibaaroolu ye ñij tandii.

Soojaroolu ye jata furewo ñij dii dookuulaalu menu be bundaa menj marata beeyaj meseñolu la Abuko, aduj ì naata a baadee jee kunuñ tilibuloo.

Kadi Baajo 12.11.04

Sunkari saloo kuwolu

Sunkaroo be daameñ, silaq a banta le. Meñ be kerij, wo loj ko, saliparendiñaa be daameñ saayin. Seerekundaa be deterij ne. Moolu ka bo banko fannaa jamaa to ka naa ka sali dondikoolu ñini puru ì la dindijolu ye anij ì fanjo ye. Ñij ka ke waati diimaa le fiirilaalu ye, kaatu ì la fiiri feñolu ka bañ ne jamaa-jamaa.

Sali fiiri waatoo mu hakilitu waatoo le ti, kaatu ñij waatoo sujolu ka siyaa le baake. Ñij sun doolu, ì ka ì fanjolu ke fiirilaa le ti waraj ì ye ì fanjo ke motoñinila le ti. Wo kono ì ye feeroolu siti ka moolu la kodoo suuñaa. Jamaa-jamaa ì ka ì la kodoo bee taa fo ì buka paasoo soto.

Yusufa Siisee 12.11.04

Kambiya katadamfu kafu baa la karitee fayoo

Ñ na bankoo katadamfu kafu baa le be karitee fayi fulanjajo ke la ñij Nofemba karoo tili muwañ ñij woorowula. Katadamfa ñaatonkoolu, mennu be ñij bankoo kañ, wolu le ye ì la balajo yitandi kaatu ì maj laa ì bee la ñaatonkoo baa la kotenke, birij tumoo meñ na a ye Kambiya katadamfoo kafoo daa bondi moofinduu bee la katadamfu kafoo la beñjo to Sekitemba karoo kono.

Wo le ye a tinna ñij ñaatonkoolu ye kariteefayoo kumandi kumanda kamma puru ka a bondi a la palaasoo to. Wo kamma la ì ye leetaroo safee kafoo la, mennu bee daa be karateefayoo to puru ka maabee wo lugo to.

Lamiini Kamara 12.11.04

Kaliilu Fadika la jusudimoo

Kibaaroo futata Senekaali ñij lookun tambilaa kono, Senekaali la katadamfulaa baa, meñ mu Kaliilu Fadika ti, wo le ye jusudimoo soto. Wo le ye a tinna Tubaaboolu ko, Kaliilu te katadamfoo ke la a la kafoo kono.

Ñij kuwo ye Senekaali bankoo anij Senekaali katadamfulaal la kafoo sunu baake le ke. Ñij kibaaroo bota Fadika la katadamfoo kafoo, meñ be Tubaabuduun bankoo kañ, ì ka meñ too safee ko *Bolton*. Kaliilu Fadika ye a tandii ko, a be katamfoo bula la fo niñ a la saasaa jaarata foloo.

Emil Tuuree 12.11.04

Bankoo ñaatonkoo ka a la minisitoolu le falij

Ñinaj bankoolu ñaatonkoo, Yaayaa Jamme, a ye minisita fula le jindi. A ye Biilesi Jaañi anij Baakari Njayi le jindi. A je Amadu Jaane anij Siidii Saane taa ka ì seyindi nooto. Minisita, meñ be maralij bankoo la Londi bundaa baa la, a ye foñoo ñij Okutooba karoo kono.

Laamini Bojanj 12.11.04

Red Cross la Bantabaa

Kambiya *Red Cross Society* kafu baa la fondinkewolu ye tili taŋ beŋ baa ke Baase saatee kono. Niŋ beŋo keta Okosi karoo le kono. Fondinkewolu, mennu bota Kambiya bankoo fannaa bee la, maabeeta niŋ beŋo to, ì ka a fo meŋ ye "Bantabaa". Fondinkewolu, mennu maabeeta niŋ beŋo to, taata fo moo keme luulu, musoolu niŋ kewolu.

Birij ì be niŋ Bantabaa daa yele la, Kambiya *Red Cross* kafoo la kuntonkoo, meŋ keta Lamiini Jaame ti, a ye a la fondinkewolu tentu baake ì la wakiloo la ka maabee niŋ fondinkee biraba to.

Jaame tententa ka a tandii ko, fondinkewolu kummaayaata ate la kafoo la dookuwo to. "*Red Cross*", a ye a fo ko, "a la loodulaa mu meŋ ti, wo loŋ ko ka moolu maakoyi." A naata a fo kotenke ko, wo dookuwolu ye semboo le niŋinkaa. Wo le ye a saabu, ate la kafoo be loo la ì la fondinkewolu kooma, fo meŋ si a tinna, ì ye ì la dookuwo ke noo a ñamaa.

A ye a tandii benlaalu la ko, ì si a kata meŋ si a tinna beŋo niŋ si ì nafaa.

Bantabaa waatoo kono niŋ fondinkewolu ye karaŋo ke fannaa jamaa la. Wo kono ì naata bantabaa kacaa baa ke kuwolu la, meŋ ì ka a fo a ye ko "hadamadinjolu la ñantoo anij *Red Cross* fondinkewolu la loodulaa niŋ maasiiboo boyita hadamadinjolu kaŋ." Londitii jamaa naata diyaamu beŋo niŋ to.

Beŋo niŋ bandulaa fondinkewolu naata kambeŋo kayitoo safee ka ì loodulaa bambandi *Red Cross* kafoo niŋ kono. Ì naata tandii ko, itolu be parendin ne waati-wo-waati ka hadamadinjolu maakoyi, sako niŋ maasiiboo boyita ì kaŋ.

Ismayila M.S. Nabani 12.11.04

Peresidan̄ Jaame be EKOWAS siirantiyaa taa la jaari

Kambiya bankoo ñaatonkoo, peresidan̄ Yaayaa Jaame, be siirantiyaa taa la Moofinduu bankoolu la kafoo, meŋ ì ka fo a ye EKOWAS, niŋ saŋ kutoo meŋ be naa la.

Niŋ bee naata tumoo meŋ na, niŋ Moofinduu kafoo la dibitewolu sonta a kuwo la. Peresidan̄ Yaayaa Jaame be seyi la *South Africa* la peresidajo Taabo Mbeeki le nooto, meŋ ñanta niŋ kafoo siirantiyaa seyi la, niŋ saŋ kutoo naalaa.

Tumoo meŋ a niŋ kibaari safeelaalu ye beŋo soto, oposison ñaatonkoo, meŋ i ye a loŋ ko ate mu dipitee le ti Moofindulaa niŋ dipitee buŋo to, Hamat Ba, a ye a la kontaanoo yitandi niŋ kuwo la. A ko, Kambiya bankoo mar niŋ kafoo siirantiyaa birij 1992.

Bari a ye kiliroo ke mansakundaa la puru ì si bankoo la juloo joo, meŋ taata fo doolari miliyon saba. Ba ye a fo kibaari sefeelaalu ye fanaj ko, niŋ dipitee buŋo ye *Nigeria* niŋ *Cameron* na naanee kuwo fanaj kacaa le. A ko *Nigeria* sonta le saayiŋ ka niŋ maafajo dii *Cameron* na.

Niŋ kibaaroo danteeta niŋ Nofemba karoo kono, 2004, bari wo koolaa falijo naata ke le. Peresidijo Jaame mar naa EKOWAS siirango taa kotenke.

Suleyimani Sowe 12.11.2004

Baadannoo boyita baa to

Lamiini Sonko, baadannoo meñ taata deemoo la Bintan Bolon, Fooni bankoo kañ, ñij Okotuba karoo tili muwañ anij kononto fa a naata boyi baa kono, moolu ye a furewo tombon ñij Dimaasi tambilaa Kiyan Tankulaari.

Jannij ì be Lamiini furewo je la, a ye tili kononto le ke baa kono. Jiiboro be a samba la doroñ. Tankulaari saateemoolu ko, ì ye luusoo niñ kalipewo tara a bala. Ì ye ñij fanaa fo ko a furee suutewo koleyaata kaatuñ a baloo kara doo kuntuta le. Lamiini naata ke moo le ti meñ bota Jaara Japinee. Moolu ye a baadee Tankulaari baa daala.

Paatee Bande 12.11.2004

Bankoo la dipitewolu la beñj

Kambiya bankoo la dipitewolu, wolu benta dipiteebuñ to ka kacaa bankoo la fajo la keñaa. A be diyaamu la waatoo meñ na dipitewo, meñ be siirig Wulinkoolu dipitee buñ to, Sidiyya Jaata, a kumata kuma jañ baa ñij kuwo la ka a fo ko, Kambiya bankoo fanañ, a ñanta ko a la feñolu dookuu ka a kii banta la. A ko, bari niñ i ye a juubee, bankoo la suula jamaa wo ka bo banta la bankoolu to. Sidiyya naata ka siloolu la kuwo fanañ fo, surutu siloolu meñ be Birikaama niñ Sooma teema. A ko siloo la kuwo, wo fanañ a ye bankoo la fankoo seyindi kooma baake.

Dipitee tañ luulu anij fula menu be dipitee buñ to, ì bee sonta ñij kumoo la. Wo kamma la ì bee ye mansakundaa kumandi ka feeroo siti ka a je ko, ñij siloo dookuuta a waatoo la, meñ si bataa talaa moolu kañ.

Waatoo Sidiyya ye ñij kumoo fo, wo mu Aramisa luñjo ñij Tubaabu karoo, a tili naani.

Lamiini Faati 12.11.04

ECO kodoo tolondoo

ECO mu kodoo le ti, mansakundaa luulu be meñ soto la Moofinduu tilijii maafajo la. Kambiya, *Guinea Conakry, Sierra Leone, Ghana* anij *Nigeria* bankoolu ñaatonkoolu be a toloo la Julayi karoo tili foloo, 2005. Bari jannij ì be ñij ECO toolo la ñij bankoolu ñanta ka dalili luulu kumfaa, Tubaaboolu ka fo meñ ye ko *Convergense Criteria*.

Kambiya bankoo la Banki baa la ñaatonkoo, meñ keta Famaara Jaata ti, a ye ñij ne tandii ko, Kambiya mansakundaa be pareerij ne ka daa ke ñij kodi kafoo to, kaatu ñij be bankoo deemaa la ka a la fankoo sabatindi. A ye ñij yitandi ko, Kambiya mansakundaa anij a banki bundaa be ñij daliliololu bendi la jannij waatoo be sii la.

Faamara Jaata be diyaamu kañ Kayiraba Hoteloo to. Kabiriñ a be diyaamu kañ tili fula londi beñj to, ì ye meñ ka yaamari sindoo ke ECO kodoo la kuwo la. A ye ñij yitandi ko, ate ye jiki baa le soto ECO to, kaatu ko ñij be safaaroo anij julayañ sooneeyandi la ñij bankoo moolu teema le. Kuma fulanjanjo, a be cokiñoo loo sabatindi la ñij bankoolu teema le anij ECOWAS bankoolu bee.

Momodu Kasama 12.11.04

Kibaarisafeerilaa muwaŋ ye Mandinka karaŋo kumfaa

Mej tambita kibaarisafeelaa 20, wo le ye Mandinka safeeriñaa karaŋo kumfaa *WEC International* la koridaa baa, mej be *Pipeline*, Nofemba karoo tili taŋ niŋ fula, 2004.

A be diyaamu la niŋ kibaari kayitoo la, *Jouni Jaakkola*, mej jamaa ye a lon "Kaliilu Koli", a ye niŋ yitandi ko de, "Ñaatotaa baa sotota ka moolu karandi niŋ waati sutuŋo, bari heloo mu mej ti: Wo le mu moolu, mej ka maabee a karaŋo la jamaa ka bo naŋ *NGO*-kafoolu, mej maŋ tara mansakundaa kono.

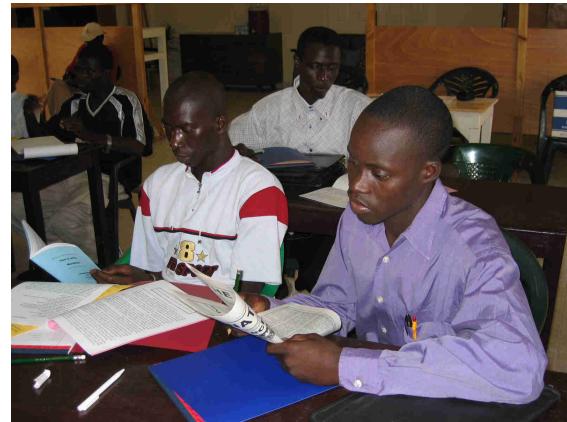
Jaakkola ko, "Mansakundaa dookuulaalu fanaa ñanta siloo soto la ka ì la kuwolu safee noo kano to, moolu ye menj suusuu. Wo be ke la simfaaňaa kendoo ti, menj si karambaliyaa bayi." *Jaakkola* ye niŋ fo: "Wo to, m be a fo la ko Mandinka karaŋo kummaayaata baake."

Jaakkola ye niŋ kumoo bambandi baake.

Jouni Jaakkola, keebaa karaŋo ñaatonkoo jikita ko moolu bee maŋ hame kilijo niŋ lafoo soto, bari a laata ko moo dantajolu niŋ kayiti kendoo be jii la menj si a tinna, ì be ke la kaj safeerilaalu ti.

Kitaabu Jabar, karandirilaa, a kumata ko de, ì ye karaŋo menj ke nuŋ koomantoo, a maŋ bar nuŋ, wo le ye a tinna, ì ye niŋ Mandinka karambeŋo ke kibaarisafeerilaalu ye kotenke.

Ismayila Nabani, kibaari safeerilaa menj bota *News&Report*, ko, "Niŋ karaŋo kummaayaata le!"

Moodu Kante 12.11.04

Kambiya niŋ Tunisiya la katadamfoo

Kibaaroolu mennu bota naŋ Kambiya la katadamfu bundaa to, ye niŋ ne yitandi ko, bankoo la sanji taŋ niŋ woorowula katadamfu tiimoo le ye Tunisiya bankoo la tiimoo busa katadaaňaa kilij, Tunisiya maŋ feŋ soto. A keta ì la bankoo kaj jee.

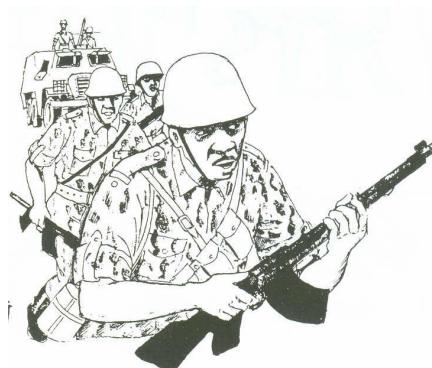
Alihaaji Kabi Soosee, Kambiya katadamfu kafoo la peresidaro, ye niŋ ne yitandi kibaari safeelaalu ye ko, Kambiya la niŋ tiimoo be paree kaj katadamfu baa, menj be ke la ñoosaboo ti Moofinduu bankoolu teema. Wo ñoosaboo be ke la Kambiya bankoo kaj jaŋ, Mee karoo kono 2005.

Moodu Kante 8.11.2004

Kambiya ye soojaroolu kii Sudaani

Kambiya mansakundaa ye soojari muwaq ne kii
Sudaani bankoo kañ ñiq Nofemba karoo kono ka kafu
banku doolu la soojaroolu ma, menu be Sudaani jee.
Kapiteeni Madani Sejoori, meñ ka diyaamu Kambiya
soojaroolu tooyaa la, ye ñiq ne fo *Observer*
kibaarisafeelaalu ye ko, niq Kambiya soojaroolu be tara
la Moofinduu la kafu baa le koto, fo sanji kiliq wucuu
kono. Koloneeli Mamudu B. Saari le be ñaatonkayaa
la.

Kapiteeni Sejoori ye ñiq fanaa yitandi ko, hani bii
Kambiya mansakundaa be sooyaari keme kiliq tañ
kononto aniq wooro kii la jee kotenke.

Iburayima Sawane 12.11.04

Motoo joo la daakafoo

Diyaamoo be siyaariq bankoo kañ, meñ keta motoo joo la daakafoo Kambiya
motoborindilaalu ye meñ ke ñiq waatoo kono. Mansakundaa ye dantalaaroo ke ko, ña
moo-moo muta ñiq maañaa la, ña be kuu jawu baa laa le kañ. Bari wo ñaa-wo-ñaa,
motoborindilaalu, ña kontineeta ka paasoolu daa kafu. Ñiq keta bataakuu baa le ti moolu ye
bankoo kañ ñiq waati.

Babukaari Siisee 12.11.04

Tiyo daa kafoo – fiiroo la miiroo

Ñinaq sañ la tiyoo daa, ña ye wo le landi ka a ke dalaasi wuli seyi aniq keme (D 8100), tooni
kiliq. Dalaasi keme wooro (D 700), wo le kafuta seruñ taa ma aniq teretoo waatoo, a be
kumaasi la Disemba karoo tili wooro, 2004.

Biriñ a be ñiq kibaaroo fo la, bundaa meñ marata siimajo la bankoo kañ jañ, ña la keebaa
Suleymani Mbuub ye ñiq fo kibaari taalaalu ye ko, ña la kontaanibaliyaa tiyoo la waafiroo la
koomanto, wo le keta bankoo ñaatonkoo Yaayaa Jamme ye miira baa ti.

Mbuub ye ñiq fo kañ kibaari taalaalu ye aniq moolu, menu be maralij fannaa doo la a la
bundaa la, a la ofisoo to Banjulu.

A ye ñiq fanaq fo ko, bundaal menu marata tiyoolu la waafiroo ma, GPMB aniq senelaalu la
kafoo, aniq GCU, wol uye palaasi baa le bula fiiroo keñaa la ña senoo fanaa la.

A ye ñiq fanaq bankee ko, sotobaliyaa fanaq aniq moolu, menu ka ñiq taamandi, ka kuwo
ñiq depansi, sañ-wo-sañ wo fanaq ka kuwolu taridendi le ka senelaalu joo, a ko faj ñiq ka
dontori fiiroo saabu.

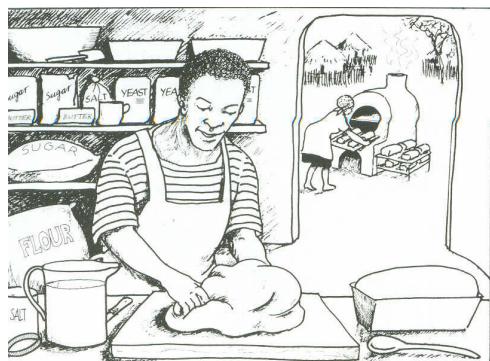
Aliyu Daabo 12.11.04

Mbuuru mankoo

Mbuurujanilaalu menu be Birikaama, ñij Araba tambilaa Nofemba karoo tili sabanjo 2004 sajo kono, wolu ye ì la kamfaa daa yitandi, tumoo menj ñaatonkoolu menj be Birikaama ye a fo ì y ko, ì si ì la mbuuru daalu talaa. Bari mbuurujanilaalu naata kamfaa wo kuwo la, menj labanta mbuuru mankoo saabu ti Birikaama, fo a naata ke bataa kuwo ti moolu karj, menu be sundij.

Mbuurjanilaaloo doo, Amadu Wuri Jallo, ye a fo *Independent* kibaari kayitoo ye ko,
"Mbuurujanilaalu la suula kuwo mu menj ti, wo loj ka dookuwo ke menj be ke la moolu bee la nafaa ti." A tententa ka a fo ko, "mbuurujanilaalu be daa ke la bankoo la yiriwa dookuwo to le, i si a je njij i si taa ñaato."

Moolu, menj i ye a loj ko, mbuuru mankoo ye wolu le maa, ì ye a fo ko, mansakundaa ñanta a ke la ì la suula kuwo le ti ka a je ko moolu la dahaa ye soto tariyaa ñaama.

Kumadajo, menj be Birikaama tundoo la, Lamiini Jobaate, wo ye a fo ko, a kummaayaata le ka domoroolu daalu talaa. I si a je ko moolu si dahaa waati-wo-waati.

Moolu, menj diyaamuta *Independent* la kibaaritaala ye, wo siita mansakundaa ye ka ñij fo ì ye ko, moolu dahaa ñanta ke la suulakuu baa le ti ì la karoo la. I si a jee ñoomoyoo si soto ì njij moolu teema. Ì ye ñij fo mansakundaa ye, ì tententa ka a fo mansakundaa ye ko, hadamadijolu la baluu njij maa ñanta ke la kuu kummaa baa le ti.

JJ&KJ/ Observer 29.09.04

Maloolu ye tiñaaroo menj ke

Maloolu le fintita Janjambure saatewo to, ì ye tiñaari baa ke jee. Ì ye maani faroolu kasaara anij beeyanjolu Jamjambure saatewo to, anij a dandanj saatewolu. Ì ka funti kunkoolu to soomandaa juunoo le la, ì ye ñij tiñaaroo ke, ì ye bori ka duj mankoolu kono.

* * * Ñij mu kibaaroo le ti, menj bota kibaari kayitoo kono, ì ka a fo menj ye ko *Observer*. Hani wo, daaferj londitii jamaa ye a fo ko, maloolu buka beeyanjolu faa, wolu ka ñaamoo doroj ne domo.

JJ&KJ/ Observer 29.09.04

Kambiya presidaajo la kumpabooroo

Kambiya bankoo ñaatonkoo, Yaayaa Jamme, a taata kumpabooroo la Moofinduu Bulubaa karoo bankoo la, *South Africa*, anij Tansaniya bankoo karj. Presidaj Jammeh ye kumpabooroo le ke ka i danku buuñaatoo kiliroo la, ñij banku fuloo ñaatonkoolu ye menj kii a ye nañ.

Birij presidañ Jamme futata *South Africa* ñij kanj a la tili saba kumpabooroo le la, a niñ wo bankoo la presidaro ye ñoo je ñij Sekitemba karoo tili 28. Ì la ñoo jewo to, ì ye kuu jamaa le kacaa keloo la kuwo to anij kayiroo sabatindiñaa Moofinduu bankoolu kan.

* * * Kibaari kayiti doolu ye a safee ko, NAWEC la koleyaakuwolu le mu daliiloo ti, meñ ye ñij kumpabooroo saabu. NAWEC mu kompaniyoo le ti, meñ ì ye a loj ko, a ka kuuraj kuwolu topatoo Kambiya janj, bari hani saayij ñij kuuraj kuwo be koleyaarij, anij jamaa-jamaa jiyo buka naa. Moolu ye a miira ko, *Enero*, kuuraj kompaniyoo men be Moofindulaa bulubaa karoo la, wo be naa la Kambiya janj. Presidañ Jamme la ofisoo ye kankulaaroo ke ka a fo ko, NAWEC la kuwo mañ ke daliiloo ti ñij kumpabooroo to.

JJ&KJ/ Observer 29.09.04

Kodoo, meñ sotota ka kuntijolu la kuwo kele

Duniyaa la banka bundaa, *World bank*, wolu ye kodoo dii, doolaari miliyon tañ niñ fula wuli keme luulu (\$12,5) ka kuntijolu la kuwo kele. Ñij ye a yitandi le ko, kuntijolu la kuwo bataa keta hakilitu bundaa baa le to ñ na Moofinduu bulubaa karoo la. Amerika bankoo fanaa ye doolari miliyon saba wuli keme wooro (3,6 M\$) le dii. Kafoo meñ be maralij duniyaa bee la siimaj kuwo keñaa la (*FAO*), ye a yitandi le ko, doolari kodoo miliyon keme (\$100m) suuloo be kerij wo le la ka kuntijolu la kuwo mara noo.

Kuntijolu la ñinaj funtoo, a ñorjo nene mañ soto birij sanji tañ niñ luulu kooma. Senoo londitijolu ye a yitandi le ko, doofejolu to, kemoo to muwañ niñ luuloo bee be kasaara la le Saheli bankoolu kanj. Ñij bankoolu be silarij ñij kuntijolu la kuwo la baake: Muritani, Mali, Senekaali, Kambiya, Burkina Faso, *Niger* anij *Chad*.

Kibaaroo meñ bota nañ Senekaali ye a yitandi le ko, dulaa doolu to kuntijolu le be faarij wolu to, aduj a te mee la wolu fanaalu be dampajolu soron na ka tii. Niñ wo keta doronj, silaño be wara la baake ì la naa la ka naa bulubaa kara maafajo la. Kuntijo meñ ka kafu ñooma ka ke koorewo ti, a ka taa le fo kuntij biliyoñ kilij (1.000.000.000). Kuntijo niñ a menta, a la jamfoo ka taa le fo sentimeetari woorowula (7 cm), a la kulyaara karaamu fula (2 gr). Ì la kulyaara nankamoo ñaamoo, ì ka wo le domo tiloo kono. Niñ i ye a juubee, kuntij koorewo be ñaamoo meñ domo la tiloo, a be taa la fo tooni wuli fula (2.000 ton)!

JJ&KJ/ Observer 29.09.04

Pa Demboo la banaana domoo

Ñ na bankoo katadamfu kafoo la kata mutualaa, Pa Demboo Tuure, wo le ye banaanoo taa, a ye a domo, ì ye a buñ meñ na birij a be loorij ì la katadamfu kafoo moolu ye koli daa to. Ì ye a fayi a ma ñij ne kamma, ka a kurunyaa a la, a niñ a la katadamfu kafoo moolu.

Pa Demboo mu katadamfulaa le ti *Sweden* bankoo kanj, Tubaabudu. A la kafoo too mu *Djurgarden ne ti*, meñ kotoo mu ñij ti ko, "wulakono daafeñ maradulaa" (zoo). Wo le ye a tinna, doolu ka ñij kafoo kumandi suloolu la, ka banaanolu fayi ì ma.

Birij katadamfoo ñij koota, Pa Demboo ye a fo kibaarutaalaalu ye ko, "M mañ a loj daliiloo, meñ ye a tinna ñinnu ye ñij banaanoo fayi n kanj, bari ña a taa le ka a ye a domo." Birij wo keta ì ka kurunyaa a la, bari ate ye a yitandi ì la le ko, wo te kuu ke la a la.

JJ&KJ/ GRTS 24-09-04

"Joola" la kupoo sanji fulanjo

Bii le keta Joola kuluro la kupoo sanji fulanjo ti. Hani saayin a sunoo be Kaasamaasunkoolu daala. Bonoo foloo mu moolu niyo la kasaaroo le ti. Fulanjo, a fota ko ì be kuluro ñij jooseyi la feeri fula le la, bari hani saayin ì marj a ke. Wo kamma la hani saayin baa la taamoo marj sooneeyaa noo ka bo Sikicori ka taa Dakaaru. Wo ye a saabu feñ jamaa buka futa noo Sikicori marisewo to aduj daalu seleta jee. Kaasamaasi waafifeñolu la siloo ka taa Dakaaru fanaa ka koleyaa baake.

* * * Kaasamaasi la dammaa keloo, wo kuwo yamfata baake saayin. Saayin meñ ka moolu faa anij wolu lanjuurundi, wolu mu feten feñolu ti, menu be saarij bankoo kono. A be koleyaa la baake ka ñinnu bee funtindi.

JJ&KJ/ Observer 24-09-04

Moofinduu ñaatonkoolu ye duniyaa bee la kafu beñ baa meñ ke

Duniyaa bee la kafoo (*UN*) ye beñ baa tañ luulu niñ konontonjo, meñ keta Amerika bankoo kañ, Moofinduu ñaatonkoolu fanaa maabeeta jee. Kambiya bankoo la ñaatonkoo, Yaayaa Jamme, a la diyaamoo to a ye a yitandi le ko, kafanteeyaa marj ke kuu betoo ti. A ye a yitandi ko, meñ keta saayin teñ, bankoo moolu menu dunta a kasaaroo kono, wo moolu marj kuu ke. Kasaaroo keta bankoolu kañ, menu be ko Araabiduu teema la, Sipeeni (*España*), Indonesiya anij Rosiya bankoo.

A la diyaamoo kono, a ye ñij fo jee ko, Kambiya Mansakundaa lafita ka londi koyoo dii bankoo dindijolu la sanji kononto wucoo kono. A ye yitandi jee ko, dindijolu la karoo la, kemoo to siidulaa tañ kononto niñ kiliñ (91%) bee be karaj kañ karambuñolu le to, aduj niñ i ye a juubee ñ dandaj na bankoolu to, wolu taa mu kemoo to siidulaa tañ wooro niñ kononto (69 %) dammaa le ti.

A ye ñij yitandi jee ko, Kambiya bankoo marj taro banku sembemaalu kono ñaa-wo-ñaa funkoo la karoo la, bari ì ye a kata ka ka moo kunkiliñ na la funkoo selendi aduj fuwaareeyaa dhaata le kemoo to ka bo tañ wooro niñ kononto (*1998 sañj kono 69%*), ka jii nañ fo tañ naani niñ luulu anij feñ (45,8% *bii*). Saayin, niñ i ye Kambiya kodisotoo talaa bankoo moolu teema, moo-wo-moo ñanta doolari keme saba tañ kononto le soto la (*GDP per capita \$390*). Moolu la siimaayaa fanaa kafuta ka bo sanji tañ naani niñ naani (*1994 sañj kono 44*) ka taa fo sanji tañ luulu niñ naani ñij sanji taro kono (*2004 sañj kono 54*).

Kambiya ñaatonkoo Yaayaa Jamme anij Senekaali bankoo ñaatonkoo Abudullayi Waade ye ñoo ye je jee, ì benta ka kacaabeño soto.

JJ&KJ/ Observer 24.09.04

Tubaabu luntajo 90.000 be naa la

Dookuu bundaa, meñ marata Tubaabu luntajolu la naa la bankoo kañ, ye a yitandi le ko, ì be i yillarin Tubaabu luntajo meñ be naa la ñinaj sañj kono, a be taa le fo moo wuli tanj kononto (90.000). Niñ i ye ñinaj taa niñ seruj taa misaali, ñinaj taa lafaata kemoo to meñ siyaata siidulaa muwañ (>20%) na. Seruj, moo wuli tanj woorowula niñ saba keme luulu (73.500) doroñ ne naata. Bankoolu mennu la moolu ñanta naa la, wolu le mu Ankaliteeri bankoo, Jaman bankoo, Holland bankoo anij Sweden.

Ka Tubaabu luntajolu nooma la kuwo kele (*bumsters*), kayiti kutoo le fintinta meñ be dii la moo la jannij ì be a bula la ka dunj Tubaabu luntajo la dulaalu to.

JJ&KJ/ Observer 24-09-04

Kambiya kayira sabatindilaa soojaaroolu la jooroo

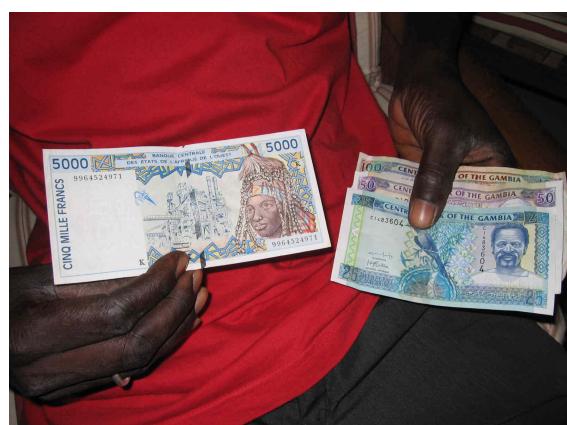
Kambiya kayira sabatindilaa soojaaroolu, mennu kafuta duniyaa bee la soojaari kafoo (*UN*) ma, lafita ka ì la balajo yitandi, kaatu ì mañ ì la jooroo soto foloo. Soojaari keme anij tanj luulu (150) naata ka bo Layiberiya Sekitemba karoo tili woorowula ka taa a tili seyinjanjo. Wolu le ye ì la kamfaa le yitandi mansakundaa la. Ì ko, ì mañ ì la joo soto kari woorowula, meñ be taa la doolaari wuli woorowula (\$7000), moo-wo-moo. Niñ i ye a yelemandi Kambiya kodoo la, a be taa fo dalasi wuli keme fula (200.000), moo-wo-moo. Ì ye ñij ne yitandi ko, ì be balambaatooyaa le ke la niñ ì la kodoo mañ joo jannij jumoo teema.

Soojaaroolu la ñaatonkoo, Babukaari Jaata, ye ñij ne fo ko, soojaaroolu mañ ñaj na wo ke la, kaatu kodoo ñij ñanta bo la nañ duniyaa bee la kafu baa (*UN*) le bulu. A ko, niñ mansakundaa buloo laata kodoo ñij ma waati-wo-waati, ì be a ke la katabake ka ñij soojaaroolu joo.

JJ&KJ/ Observer 16.09.04

CEFA kodoo la faliñ

CEFA kodi kotoolu be faliñ na le ka kutamaalu seyi ì nooto. Daliili fula be jee ka ñij kodikayitoolu faliñ. Foloo-foloo, ñij kodi kayiti kutoo bambanta le, moo te a tapaleeyaa yelemandi noo la. Daliili fulanjajo mu ñij ti ko, jamaa-jamaa kodi kotoolu noota le fo ì ka kuurajkesoolu sawundi moolu teema.

Bankoolu mennu ka ñij kodoo domo, mej be taa fo banku seyi, ì bee be ì la kodoolu faliñ na ñij sañjo 2004 labandulaa to. Wo koolaa kodi kotoo te domo noo la kotenke. Bari silaño be kerij ne ko, karambaloolu sako mennu be santoolu to, ì te ì la kodoolu faliñ na jannij waatoo be sii la.

Silañ doo be kerij ñij karambaliyaa karoo le la ñij moolu te kodi kutoolu suutee noo. A si ke noo ko, jula jawoolu ñij fiirlaa tapaleeyariñolu be wolu neenee la le faliñ la kuwo to.

CEFA mu kodi sembemaa le ti, kaatu foloo to a ñij Faransinkoolu la kodoo (*franc*) be sitirin ñoo kono. Wo le ye a tinna saayij a ka faliñ Euro kiliñ CEFA keme wooro ñij tañ luulu ñij wooro (*Euro = CEFA 656*) waati-wo-waati.

Kaliilu Koli, Albreda, 08.09.2004

Duniyaa la karambaliyaa keloo juuroo

Ñij luñjo, a ka juura duniyaa fannaa bee le la Sekitemba karoo tili seyinjaño le la. Ñij luñjo juuroo mu kuu kummaa baa le ti Moofinduu bankoolu ye, daamennu karambaliyaa ñaatotaa seyita kooma.

Kambiya bankoo kañ jañ a keta Alibadaari le Ñoomi bankoo kañ. Bejo ñin, Ñoominkoolu le ye a kuwo ñaatonkayaa, anij WEC Keebaa Karandi Bundaa. Mennu maabeeta ñij bejo to, wolu le mu kumandaño Muhammedi Bataata Juwara, ñaatonka doolu, mennu bota mansakundaa la karambundaa to, keebaa karandilaalu anij keebaa karandij jamaa. Seefoo mej be wo tundoo to, wo le ye a siirantiiyaa.